

A II. ORSZÁGOS FŐÉPÍTÉSZI KONFERENCIA

A J Á N L Á S A I

Az 1997. augusztus 31 -szeptember 2. között Debrecenben rendezett II. Országos Főépítési Konferencia a főépítési feladatokkal kapcsolatos szakmai kérdéseket három szekcióban vitatta meg. A "főépítész – fejlesztés, rendezés" címet viselő szekciót dr. Németh Iván, Győr megyei jogú város főépítésze, „a főépítész – építész, hatósági tevékenység” című szekciót dr. Aczél Péter, Budapest I., Budavár főépítésze, a „főépítész – a szakma és a társadalom” címet viselő szekciót Philipp Frigyes, Vác város főépítésze vezette. Az elhangzottakat, valamint a felvetett ajánlásokat a szekcióvezetők a Konferencia plenáris ülésén ismertették. A plenáris ülés az Ajánlásokat azzal fogadta el, hogy azokat a megválasztott Országos Főépítési Kollégium összegezze és hozza nyilvánosságra. E felkérésnek eleget téve a Kollégium a II. Országos Főépítési Konferencia ajánlásait az alábbi – szerkesztett – változatban foglalja össze:

1. A településfejlesztési és –rendezési tervezés egymással szoros kölcsönhatásban lévő tevékenységek, melyeket az önkormányzatok akkor tudnak sikeresen ellátni, ha gondoskodnak a feladatok végrehajtására alkalmas struktúra kialakításáról és működtetéséről. Ebben a struktúrában kell a főépítészek számára a település (a terület) nagyságától és sajátosságaitól függően differenciált helyet és helyzetet biztosítani. Az átfogó szabályozást a készülő – az önkormányzati főépítészekről szóló – miniszteri rendeletben kell megalapozni.
2. A főépítész feladatainak középpontjában a településrendezés áll, azonban ehhez – a településméreték függvényében eltérő mértékben – kapcsolódhatnak településképvédelmi, településfejlesztési, sőt területrendezési feladatok is, ezért a főépítészek feladatait a település (terület) sajátosságai figyelembe vételével kell meghatározni. A településfejlesztési és a területrendezési feladatok az önkormányzati típusú hatáskörök erősítését, míg a településképvédelmi feladatok a hatósági munkában való közreműködés lehetőségét (követelményét) kívánják meg.
3. A fővárosi és a fővárosi kerületi, valamint a megyei jogú városi főépítész feladatait a középszintű (megyei) önkormányzattal való kapcsolat (vagy éppen annak hiánya) miatt sajátos elemekkel kell kiegészíteni. Részletesebb vizsgálatot igényel annak eldöntése, hogy vajon indokolt-, illetve lehetséges-e az „agglomerációs főépítész” fogalom bevezetése.
4. A főépítész tevékenységének szabályozása során két alapvető követelménynek kell eleget tenni. Egyfelől egyértelművé kell tenni a – személyi (politikai) összetételében rendszeresen változó – önkormányzathoz való kötődést, másfelől a szakmai típusú kérdésekben biztosítani kell egyfajta stabilitást (kontinuitást). E kettős elvárásnak a törvényes lehetőségek között a főépítészekre vonatkozó sajátos szabályozással kell megfelelni. További elemzést igényel annak tisztázása, hogy vajon lehetséges-, illetve célszerű megoldás-e, ha a főépítész munkáltatója (hasonlóan a jegyzőhöz) az önkormányzati testület.

5. A főépítésznek az előzőeknek megfelelően – a feladatkörébe tartozó kérdésekben – előterjesztési joggal is rendelkeznie kell, ez teszi ugyanis lehetővé, hogy (különösen a település- és területrendezési, illetve a település- és területfejlesztési kérdésekben) a döntéshozó testület munkáját segítő szakmai véleményét kifejtse.
6. A készülő jogszabályban egyértelművé kell tenni, hogy a főépítész az építési hatóságtól szervezetileg független, jellemzően önkormányzati típusú feladatokat ellátó szakember. Mivel az építési hatóság az adatai felhasználásával, illetve közvetlen részvételével elkészített rendezési tervvel azonosulva hatékonyabban működhet, rendkívül fontos, hogy feladatai ellátása során a főépítész az építési hatósággal jogilag rendezett, szoros munka-kapcsolatban álljon, főleg az információk kölcsönös cseréje érdekében, illetve a rendezési tervek előkészítése, kidolgozása, felülvizsgálata és módosítása során, akár az azok megalapozásában való tényleges részvétel (vizsgálatok, megalapozó munkarészek elkészítése) keretében is.
7. A helyi önkormányzatok – függetlenül az adott építési ügy jellegétől – a helyi közérdek képviselője érdekében jogosultak véleményt nyilvánítani az egyedi hatósági eljárás során. A készülő jogszabálynak a szakmai érdekek megfelelő képviselője érdekében rendelkeznie kell arról, hogy az építésügyi hatósági eljárás során az önkormányzat véleményét a főépítész fogalmazza meg, illetve (a hatáskör átruházása esetén) a főépítész adja meg.
8. A főépítész vélemény kialakítása ne fakultáció legyen, hanem kötelezettség, azaz a főépítészt ne lehessen egyes ügyekben a vélemény-nyilvánítás jogától megfosztani. A főépítész (önkormányzati) vélemény-nyilvánítás körét pontosan meg kell határozni. Egyértelműen rögzíteni kell, hogy – legalább – mely kérdésekben kompetens a főépítész (telekalakítási, elvi építési, fennmaradási, használati-mód megváltoztatási ügyekben, valamint minden olyan ügyben, amelynek városrendezési vagy városképi vonatkozásai vannak). A főépítész – ahol és amikor ez indokolt – lehetőség szerint zsűri közreműködésével alakítsa ki véleményét.
9. E jog gyakorlását általánossá kell tenni és ki kell terjeszteni az építésügyi hatóságként eljáró Országos Műemlékvédelmi Hivatal döntéseire is, mivel jelenleg az érintettek között semmiféle szabályozott kapcsolat nincs.
10. A Konferencia javasolja, hogy Kuncze Gábor belügyminiszter megnyitó előadása – az abban foglaltak súlyára tekintettel – az önkormányzati vezetők körében nyilvánosságra.
11. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény, majd az annak felhatalmazása alapján készülő jogszabályok – különösen az önkormányzati főépítészekről szóló miniszteri rendelet – elfogadásával remélhetően lezárul a főépítész munkakör meghatározásával és a főépítészek „hely(zet)-keresésével” jellemezhető korszak. A jelenlévők ezért az aktualitástól függően javasolták valamely következő konferencia önálló témájaként a „szakma és társadalom” gondolatkör feldolgozását. A javaslattevő szekció kérte a Főépítész Kollégiumot, hogy dolgozza ki a szakmaiság elvi és gyakorlati elvárásainak rendszerét és terjessze azt a következő konferencia elé.
12. A főépítész hálózat kiszélesítése és szakmai stabilitásának biztosítása, valamint a kölcsönös tapasztalatcsere és az induló főépítész generáció segítése céljából fontos feladat a főépítészek közigazgatási és management-irányú továbbképzése (Főépítész Mesteriskola megszervezése) és egy gyakorlati útmutató (Főépítész Kézikönyv)

megjelentetése. A térbeli renddel kapcsolatos képzettsége a főépítészt predestinálja a tervezési tevékenységben való részvételre, a térbeli koordináció irányítására. Az ennek a feladatnak való megfelelés azonban más tudások elsajátítását is igényli, ennek biztosítéka a posztgraduális képzés és a rendszeres továbbképzés.

13. A Konferencia kiemelten fontosnak tartja az esztétikai igényesség és ízlés fejlesztését, ezért javasolja, hogy a vizuális (környezet-) kultúra, az esztétika oktatása az alapfokú oktatási intézetektől indulva kapjon helyet.
14. Az átgondolt fejlesztési koncepciókra alapozott település- és területrendezési tervek olyan alapvető „jogforrások”, a térbeli koordináció olyan fontos eszközei, hogy azok elkészítését – szükség esetén központi (állami) források bevonásával – mindenütt biztosítani kell. Már a tervezés során gondoskodni kell a készülő tervekben felhatalmazott információ-tömeg nyilvántartásáról, rendszerezéséről, majd a már jóváhagyott tervek esetében az azokra alapozott hatékony információ-szolgáltatás megszervezéséről. Ennek szakmai előkészítésében a főépítészek részvétele nem mellőzhető, de a kor követelményeinek megfelelő technikai háttér megteremtése tekintetében az állami (kormányzati) részvétel is elengedhetetlen.
15. Az Európai Unió csatlakozásra való felkészülés sürgetően emeli ki a tervezés fontosságát. Az ország abszorpciós képessége növeléséhez az önkormányzatoknak is egyeztetett fejlesztési programokkal kell hozzájárulni, melyek elkészítésének módszertanát a Főépítész Kollégium közreműködésével kell kidolgozni.

Országos Főépítész Kollégium

Debrecen - Budapest, 1997. szeptember 2.